

Landenrapport van Nederland

Voorwoord

Dit rapport uit Rotterdam, Nederland, wordt gepresenteerd als onderdeel van het project PACT – ESL (Partnership Achieving Communities Tackling early school leaving). Het PACT zet door samenwerking in op voortijdig schoolverlaten.

Het rapport biedt een achtergrond van het beleid en de problematiek met betrekking tot voortijdig schoolverlaten in Rotterdam en in Nederland. Het rapport beschrijft een achtergrond die vergelijkbaar is met Europese steden en scholen die sociaaleconomische factoren aanpakken. De werkgroep Schoolbeleid van de Europese Unie ET2020 (2014-2015) over haar prioritaire thema "voortijdig schoolverlaten" is het kader voor de manier waarop het landenrapport lokaal zal worden geïnterpreteerd en gebruikt.

Erasmus Universiteit
Marnix Gymnasium
Gemeente Rotterdam

Mede gefinancierd door het
programma Erasmus+
van de Europese Unie

De steun van de Europese Commissie voor de productie van deze publicatie houdt geen goedkeuring van de inhoud in. De inhoud geeft de standpunten van de auteurs weer en de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik dat eventueel wordt gemaakt van de daarin opgenomen informatie.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Het doel van het rapport	4
Hoofdstuk 1 Inleiding	5
1.1 Het onderwijssysteem in het algemeen	5
1.2 Soorten school	
1.3 Hoe de school is georganiseerd	6
1.4 De aanpak van voortijdig schoolverlaten in Nederland	7
1.5 De aanpak van voortijdig schoolverlaten in Rotterdam	9
1.6 Financiering van onderwijs	10
1.7 Financiering bij het verlaten van de school	11
Hoofdstuk 2 Huidige stand van zaken	12
2.1 Voortijdig schoolverlaten verlaten in Nederland	12
2.2 Early schoolverlaten in Rotterdam	14
Hoofdstuk 3 stimulerende maatregelen	16
3.1 Preventieve maatregelen in Nederland	16
3.2 Preventieve maatregelen in Rotterdam	16
Hoofdstuk 4: speciale programma's ter ondersteuning van jongeren in achterstandsgebieden	23
4.1 Nationale ondersteuningsprogramma 's	23
4.2 Lokale ondersteuningsprogramma 's	23
Hoofdstuk 5 Overzicht van scholen	26
Referenties	28

Het doel van het rapport

Dit rapport geeft de huidige status van voortijdig schoolverlaten, zowel op nationaal als op lokaal niveau. Het hoofddoel van dit rapport is het bieden van feiten en perspectief om programma's op beleidsniveau te implementeren. Dit rapport is één van de vier resultaten van PACT - ESL. Dit rapport biedt richtlijnen voor het opstellen van beleid met betrekking tot uitdagingen rondom voortijdig schoolverlaten. Bovendien bevat het rapport een aantal lopende en succesvolle maatregelen om voortijdig schoolverlaten te bestrijden. Door op nationaal en op lokaal niveau bepaalde patronen te verkennen met betrekking tot voortijdig schoolverlaten, kunnen er wellicht effectieve maatregelen genomen worden.

1. Inleiding

In dit eerste hoofdstuk zal er een algemene beschrijving gegeven worden van het onderwijssysteem in Nederland. Daarnaast zal dit ook beschreven worden met betrekking tot voortijdig schoolverlaten.

1.1 Het onderwijssysteem in Nederland

Het leerplichtonderwijs in Nederland begint op vijfjarige leeftijd. In Nederland ben je leerplichtig vanaf je vijfde jaar tot je 16^e jaar. Al gaan in Nederland in de praktijk de meeste kinderen op vierjarige leeftijd al naar school gaan. Kinderen in de leeftijd tussen 4/5 jaar en 12 jaar bezoeken het basisonderwijs en kinderen in de leeftijd tussen 12 en minstens 16 jaar bezoeken het voortgezet onderwijs. Het basisonderwijs in Nederland heeft een duur van 8 jaar en kan ook worden gegeven aan leerlingen met speciale behoeften op speciale scholen. De leerlingen selecteren een type voortgezet onderwijs in het laatste jaar van het basisonderwijs op basis van het advies van hun school. Het voortgezet onderwijs bestaat uit 4 niveaus: beroepsopleiding, voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo, 4 jaar), algemeen hoger onderwijs (havo, 5 jaar) en het voorbereidend universitair onderwijs (vwo, 6 jaar).

De beroepsopleiding werd opgezet voor leerlingen voor wie het vmbo te moeilijk zou zijn. Scholen voor beroepsopleidingen in Nederland bereiden de leerling rechtstreeks voor op een baan. Deze scholen werken nauw samen met het praktische werkveld op opleidingsniveau om de leerlingen de vereiste vaardigheden bij te brengen voor het verzekeren van verder werk voor de leerlingen. Indien mogelijk kunnen sommige van deze leerlingen overstappen naar vmbo met leerwegondersteuning (lwo). Deze ondersteuning is toegankelijk voor leerlingen die een diploma op vmbo-niveau kunnen behalen, maar speciale assistentie nodig hebben voor de duur van hun opleiding of tijdelijk. Deze hulp kan bestaan uit kleinere klassen, hulp bij huiswerk of het aanbieden van speciale training aan de leerlingen.

De andere drie vormen van het voortgezet onderwijs, dat wil zeggen vmbo, havo en vwo, beginnen met een periode van basis voortgezet onderwijs, waarin alle leerlingen een breed scala aan vakken bestuderen die in theorie hetzelfde zijn voor alle schooltypen. Het eigenlijke programma en de inhoud kunnen echter verschillen van leervaardigheden. Na het voltooien van het VMBO op ongeveer 16-jarige leeftijd kunnen leerlingen zich inschrijven voor middelbaar beroepsonderwijs (MBO). Studenten die hun VMBO-t diploma hebben behaald, kunnen ook doorstromen naar HAVO, waardoor zij direct toegang krijgen tot hogescholen (HBO). Een VWO-diploma geeft toegang tot alle universiteiten. In de tweede fase van hun curriculum kiezen HAVO- en VWO-studenten tussen vier vakken:

- aard en technologie
- natuur en gezondheid
- economie en sociale studies
- cultuur en sociale studies

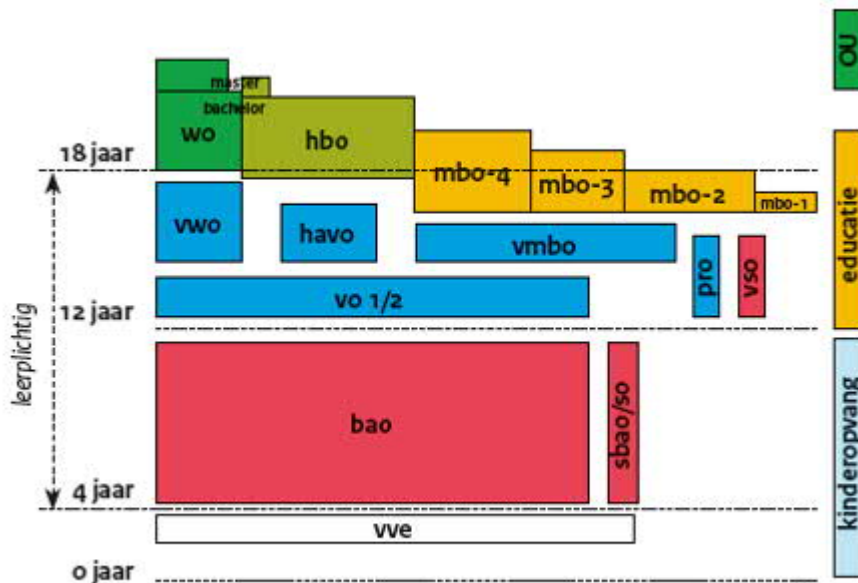
Daarnaast omvat de Wet op het volwassenen- en beroepsonderwijs (WEB) twee soorten onderwijs: middelbaar beroepsonderwijs (MBO) en volwassenenonderwijs. Het middelbaar beroepsonderwijs omvat de schoolgebonden beroepsopleiding (BOL) en blok- of stageprogramma's met werkcomponenten (BBL). Het middelbaar beroepsonderwijs worden aangeboden in vier vakgebieden (economie, technologie, landbouw en persoonlijke en sociale zorg / gezondheidszorg) en kan op vier verschillende kwalificatieniveaus worden gevolgd:

- assistentenopleiding (ingangsniveau / niveau 1);
- basisberoepsopleiding (niveau 2);
- vakopleiding (niveau 3);
- middenkader of specialistische opleiding (niveau 4).

Van alle Nederlandse onderwijstakken bevindt de mbo-afdeling zich het dichtst bij de arbeidsmarkt. MBO-scholen hebben regelmatig contact met bedrijven en organisaties waar leerlingen werken of hun werkervaring opdoen.

Regionale handelsorganisaties en de industrie communiceren met de scholen over de kwaliteit en inhoud van de aangeboden cursussen. Deze relatie tussen hogescholen en bedrijven is uiterst belangrijk om ervoor te zorgen dat het onderwijs aan de hogescholen voldoet aan de eisen van de arbeidsmarkt.

Schema 1: Nederlands onderwijsstelsel

© Onderwijs in Cijfers

1.2 Schooltypes

Er wordt in Nederland onderscheid gemaakt in 2 typen scholen, namelijk openbaar en bijzondere scholen. Bijzondere scholen kunnen een religieus of ideologisch karakter hebben, in tegenstelling tot openbare scholen. Elk type school kan gebaseerd zijn op een specifiek onderwijsethos. Volgens artikel 23 van de Grondwet biedt de staat gelijke financiering voor zowel openbare als bijzondere scholen. Om in aanmerking te komen voor overheidsfinanciering, moeten scholen onder andere voldoen aan de wettelijke eisen voor leerlingenaantallen en lesuren.

Openbare scholen

Openbare scholen staan open voor alle leerlingen en leerkrachten. Hun leer is niet gebaseerd op een bepaalde religie of overtuiging. Openbare scholen worden opgericht door de lokale autoriteiten. Volgens artikel 23 van de Grondwet moeten lokale autoriteiten ervoor zorgen dat er voldoende openbare scholen in hun gemeente zijn. Als er lokaal niet genoeg scholen zijn, zijn ze verplicht toegang te verlenen tot openbare scholen, bijvoorbeeld door een busdienst naar een openbare school elders te regelen. Overheidsinstanties (meestal de gemeente) zijn verantwoordelijk voor het budget en de onderwijskwaliteit van openbare scholen. Gemeenten zijn ook belast met toezicht.

Bijzondere scholen

Bijzondere scholen worden opgericht en gerund door particulieren, meestal ouders. De gebruikelijke procedure is om een stichting op te richten met de bedoeling een school op te richten op basis van religieuze of ideologische principes, zoals een protestantse of islamitische school. Dergelijke particuliere scholen kunnen lesmateriaal gebruiken dat hun basisprincipes ondersteunt.

Scholen gebaseerd op religieuze of ideologische principes

De meeste scholen in deze categorie zijn op geloof gebaseerde scholen, waaronder: protestants, rooms-katholiek, hindoe, moslim en joods. Een bijzondere school gebaseerd op religieuze of ideologische principes kan van haar onderwijzend personeel en leerlingen verlangen dat zij zich abonneren op de overtuigingen van die denominatie of ideologie. Een protestantse school kan bijvoorbeeld volhouden dat haar medewerkers geëngageerde protestanten zijn. En een rooms-katholieke school kan leerlingen verbieden islamitische hoofddoeken te dragen. Een school in deze categorie mag deze regels echter alleen opleggen als ze nodig zijn om aan haar principes te voldoen. De eisen mogen niet discriminerend zijn en de school moet haar beleid consequent toepassen.

Scholen met een specifiek onderwijsethos

Scholen kunnen gebaseerd zijn op een specifiek onderwijsethos, zoals Montessori, Dalton, Freinet, Jena Plan of Steiner-scholen. Ze staan ook bekend als particuliere niet-confessionele scholen omdat hun principes niet religieus of ideologisch zijn. Openbare scholen kunnen ook gebaseerd zijn op een specifiek onderwijsethos.

1.3 De schoolorganisatie

De Nederlandse wet vereist dat basisscholen de kinderopvang regelen voor en na schooltijd en omvat ook schoolvrije dagen en vakanties. Scholen moeten ervoor zorgen dat kinderen doordeweeks van 7.30 tot 18.30 uur in de kinderopvang kunnen blijven. Meestal werkt de school samen met organisaties voor kinderopvang, terwijl sommige scholen ook een eigen kinderopvangcentrum bieden. Kinderopvang buiten school is vrijwillig in Nederland en ouders betalen voor de kinderopvangcentra. Ouders kunnen subsidie aanvragen bij de Nederlandse overheid. Scholen voor speciaal onderwijs zijn vrijgesteld van de verplichting van kinderopvangorganisaties. In deze gevallen beslissen de school en de ouders samen hoe de kinderopvang buiten de schooluren wordt georganiseerd. Middelbare scholen en ook mbo-scholen zijn niet verplicht buiten de schooluren kinderopvang aan te bieden.

Sommige basisscholen organiseren naschoolse activiteiten die direct na het einde van de schooldag beginnen, zodat de kinderen niet hoeven te wachten. Meestal worden de activiteiten, variërend van creatieve en culturele workshops tot sport, georganiseerd door sociale organisaties in de nabijheid van de school. Soms zijn ook lokale bedrijven betrokken. Ouders betalen een klein bedrag voor de activiteiten. Alleen basisscholen regelen dit. Het wordt niet gedaan voor het voortgezet onderwijs en/of het MBO.

Scholen zijn ook verplicht om de ouders op de hoogte te houden van alle informatie.

Praktische informatie over de activiteiten tijdens het schooljaar wordt vaak gedeeld op de website van de school en in de schoolgids. Tijdens het schooljaar sturen veel scholen nieuwsbrieven naar de ouders. De educatieve ontwikkeling van elk kind wordt vastgelegd in het rapport van het kind. Gesprekken met de ouders over de kinderen vinden individueel plaats gedurende het schooljaar. Ouders worden per e-mail of telefoon op de hoogte gebracht van de data voor deze gesprekken. Naast het delen van informatie, is het ongelooflijk belangrijk om samen te werken met ouders om de educatieve doelen voor elk kind te bereiken. De betrokkenheid van de ouders bij het onderwijsproces is cruciaal voor het zelfrespect, het welzijn en de motivatie van de kinderen en dus een noodzakelijke basis voor het leersucces van de kinderen. Mariette Lusse is docent "Ouders in Rotterdam-Zuid" en maakt deel uit van een kenniscentrum voor taalontwikkeling. Samen met haar onderzoeksgroep ontwikkelde ze een toolkit die praktische stappen biedt naar een succesvolle betrokkenheid van de ouders, vooral in situaties waarin de barrière tussen professionals en ouders hoog lijkt te zijn.

Ouders en leerkrachten houden contact en nemen via de medezeggenschapsraad deel aan de ontwikkeling van het schoolbeleid. Elke school in Nederland moet een medezeggenschapsraad hebben. De medezeggenschapsraad is een cruciale organisatie die het recht heeft op medebepaling van de regels en voorschriften in elke school en de school moet advies vragen aan de medezeggenschapsraad alvorens wijzigingen aan te brengen.

Als er meer scholen in een schoolorganisatie zijn georganiseerd, wordt de medezeggenschapsraad collectief georganiseerd. De raad is direct betrokken bij de ontwikkeling van het schoolbeleid, onder de leden van de raden zijn leraren, ouders, leerlingen in het voortgezet onderwijs en andere werknemers van de scholen. De leden worden gekozen door de medezeggenschapsraden van elke school in de schoolorganisatie. De leden van elke individuele schoolparticipatieraad worden gekozen door de ouders, werknemers en de studenten in het geval van secundair onderwijs.

1.4 De benadering van voortijdig schoolverlaten in Nederland

De kwalificatieverplichting is bedoeld om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en de kansen op een baan te vergroten. De kwalificatieverplichting houdt in dat studenten van 16 tot 18 jaar verplicht zijn om onderwijs te volgen als ze geen diploma havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger hebben. Het wordt ook een startkwalificatie genoemd.

De kwalificatieverplichting komt na de leerplicht. De leerplicht loopt tot het einde van het schooljaar waarin je 16 jaar wordt. De kwalificatieverplichting duurt tot de dag dat je een startkwalificatie hebt behaald. Of tot de dag dat je 18 jaar wordt. Leerlingen tussen de 18 en 23 jaar zijn niet langer verplicht om een startkwalificatie te behalen of naar school te gaan. Desondanks vergroot een diploma de kansen op de arbeidsmarkt. Daarom werken scholen en gemeenten samen met een regionaal rapportage- en coördinatiecentrum (RMC). Een RMC-medewerker helpt leerlingen bij het terugkeren naar een geschikte opleiding of naar een combinatie van school en werk. Of het vinden van andere hulp of zorg.

Met deze startkwalificatie wil de Nederlandse overheid zoveel mogelijk studenten ondersteunen bij het behalen van een diploma en daarmee een eerlijke kans op de arbeidsmarkt. In 2021 is de Nederlandse regering van plan het aantal voortijdige schoolverlaters terug te brengen tot in totaal 20.000. In 2019 is een wet aangenomen die deze samenwerking verplicht maakt. Scholen en gemeenten leggen in een regionaal plan vast welke maatregelen zij gebruiken.

De school heeft een eigen keuze van methoden om doelen te bereiken. Er moet een lokale / intersectorale samenwerking zijn tussen gemeente, school en andere partijen op basis van lokale probleembeoordeling om consensus te bereiken. De rol van de overheid is om te faciliteren, te monitoren en te evalueren. Daarnaast zullen ze de resultaten vertalen in goede praktijken en deze implementeren om de nationale aanpak te verbeteren. De Nederlandse overheid noemt de intersectorale aanpak een gouden driehoek.

Schema 2: de gouden driehoek van de intersectorale aanpak

De gouden driehoek

De gouden driehoek is een langetermijn prestatieovereenkomst tussen de overheid, gemeenten en scholen in 39 regio's in de periode 2008-2020. In 2016 zijn nieuwe regionale afspraken gemaakt die tot 2020 duren. Er zijn strikte percentage-doelstellingen en prestatiebonussen. De Nederlandse overheid, scholen en steden werken samen om voortijdig schoolverlaten te verminderen.

Binnen de nieuwe overeenkomsten krijgen de MBO's meer ruimte om te bepalen hoe ze hun kwaliteit kunnen verbeteren. De effectiviteit van beleid met betrekking tot voortijdig schoolverlaten is afhankelijk van de lokale omstandigheden die een flexibele beleidsuitvoering vereisen. Elke instelling kan daarom werken met hun eigen specifieke regionale situatie. Of de focus moet liggen op het matchen van training met behoeften op het werkgebied, levenslange ontwikkeling of een heel ander thema, de instellingen bepalen dit allemaal zelf. Ze werken samen met belangrijke partners, zoals het bedrijfsleven, gemeenten en andere onderwijsinstellingen. Dit creëert meer ruimte voor regionale initiatieven in het mbo, zoals overeengekomen in het bestuursakkoord tussen

het ministerie van OCW en de mbo-raad. Op basis van de plannen zal in de periode van 2019 -2022 een totaal 1,6 miljard worden toegewezen.

Gericht beleid dat effectief moet zijn bij het verminderen van voortijdig schoolverlaten, vereist een goed beeld van de belangrijkste risicofactoren in verband met voortijdig schoolverlaten. Of een leerling vroegtijdig de school verlaat, hangt meestal af van een complexe combinatie van factoren.

1.5 De aanpak van voortijdig schoolverlaten in Rotterdam

Rotterdam vindt het belangrijk dat de leerlingen die naar school gaan in Rotterdam hun opleiding afronden, hun startkwalificatie behalen en niet voortijdig stoppen met hun opleiding. Samen met de onderwijsinspectie en het schoolveld zet de gemeente zich actief in om ziekteverzuim te bestrijden. Afwezigheid op school is een belangrijke indicator voor voortijdig schoolverlaten. De gemeente doet dit onder andere door het verplicht volgen van onderwijs voor jongeren en hun ouders. Daarnaast ondersteunt de gemeente scholen om te komen tot een goede transparante aanwezigheids- en afwezigheidsadministratie, aangezien een goede aanpak van afwezigheid op school begint. Alle geïnitieerde acties hebben ertoe bijgedragen dat voor het vijfde opeenvolgende jaar het aantal leerlingen dat absoluut afwezig is (niet ingeschreven op een school) is afgenomen.

Specifieke maatregelen die zijn genomen in Rotterdam en de regio Rijnmond voor de periode tot 2020 zijn de volgende:

Maatregel 1: stroom van kwetsbare jongeren naar onderwijs en de arbeidsmarkt

De overgang van kwetsbare jongeren van middelbaar naar middelbaar beroepsonderwijs en van beroepsonderwijs naar werk zijn cruciale momenten in de doorlopende loopbaan van studenten. De partnerschappen voor middelbare en beroepsscholen nemen taken over en begeleiden de kwetsbare jongeren in deze overgang met behulp van een transfercoach. De transfercoach ondersteunt de studenten tijdens de overstap van de verzendende school naar de ontvangende school en houdt gedurende de eerste drie maanden op de nieuwe school contact met de student. Het MBO organiseert goed intake toezicht.

Om de overgang van onderwijs naar werk te verbeteren, zijn overlegtabellen met de betrokken partijen (sub) regionaal georganiseerd om jongeren te ondersteunen bij het vinden van werk. Het is belangrijk om een goede match te maken tussen de eisen van werkgevers en het aanbod van werkzoekenden. Dit vereist een goede kennis van de arbeidsmarkt en specifieke kennis van de doelgroep van kwetsbare jongeren uit intermediairs.

Maatregel 2: studenten ondersteunen in klassen (leraren en educatieve teams "ontzorgen")

Het ondersteunen van overbelaste studenten in het voortgezet onderwijs en in MBO niveau 1 en 2 heeft tot doel de capaciteit van studenten en educatieve teams te versterken. Leerlingen kunnen hun opleiding positief voltooien, ondanks de aanwezigheid van belemmerende factoren. Extra aandacht voor leerlingen en vrede in de klas komen de kwaliteit van het onderwijs ten goede, bijvoorbeeld het begeleiden van leerlingen met gestapelde problemen en de realisatie van kleinere klassen

Maatregel 3: strikt aanwezigheidsbeleid

Frequente afwezigheid in het MBO is een voorloper van voortijdig schoolverlaten. De regionale focus ligt op het verminderen van ziekteverzuim en het stimuleren van aanwezigheid. Educatieve teams kunnen bepalen wat nodig is om een stringent aanwezigheidsbeleid vorm te geven, inclusief toegestane afwezigheid, en daarmee eigenaar te worden. Ze worden ondersteund door de lokale aanwezigheidsfunctionarissen en de ondersteuningscentra van het RMC. Het aanwezigheidsbeleid wordt onderdeel van de kwaliteitscyclus en jaarplannen binnen de onderwijsinstelling.

Maatregel 4: stel je in de tijd die studenten voor die van school veranderen

Ze registreren de fase waarin studenten zich bevinden wanneer ze overstappen van middelbaar naar middelbaar beroepsonderwijs. Er is een stagnatie van deze overgang geconstateerd en de uitzendende school neemt contact op met de student in kwestie.

1.6 Financiering van onderwijs

Onderwijsinstellingen ontvangen één budget van de overheid voor alle kosten die ze maken (lumpsum genoemd). Daarnaast ontvangen onderwijsinstellingen extra geld om het onderwijs te verbeteren. Het extra geld dat ze ontvangen is een bedrag per student en kunnen ze gebruiken voor de volgende vakken:

- wetenschap en technologie
- taal en wiskunde
- cultuureducatie in het basisonderwijs
- talentontwikkeling
- professionalisering van leraren en schoolleiders.

Dit extra geld wordt de prestatiebox genoemd. In 2018 is € 282 miljoen beschikbaar voor de prestatiebox in het basisonderwijs. Het budget voor de prestatiebox in het voortgezet onderwijs in 2018 is € 296 miljoen.

Naast het lumpsum ontvangen scholen voor middelbaar beroepsonderwijs een bijdrage voor individuele kwaliteitsafspraken. De kwaliteitsafspraken omvatten:

- professionalisering van leraren en schoolleiders
- studiesucces
- de kwaliteit van de beroepsopleiding;
- voortijdig schoolverlaten.

De hoogte van het budget is afhankelijk van het aantal studenten, hun leeftijd en het type opleiding. Hoe meer studenten een school heeft, hoe groter het bedrag is dat een schoolbestuur ontvangt.

Het meeste geld gaat naar basisonderwijs (€ 10,5 miljard) en het voortgezet onderwijs (€ 8,1 miljard). Dit wordt gevolgd door het beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (€ 4,3 miljard) en wetenschappelijk onderwijs (€ 4,5 miljard). Hoger beroepsonderwijs ontvangt € 3,0 miljard.

In het jaar 2018 is gemiddeld € 6.900 beschikbaar per leerling in het basisonderwijs. En in het voortgezet onderwijs is gemiddeld € 8.500 per leerling beschikbaar in 2018.

Schoolbesturen bepalen zelf waar ze hun lumpsumbudget aan uitgeven. Ze moeten zich houden aan de wettelijke regels. Het overgrote deel hiervan gaat naar de salarissen van leraren en ander personeel. Scholen kopen bijvoorbeeld meubels en (digitaal) leermateriaal van de rest. Scholen weten zelf het beste waaraan ze hun geld kunnen besteden om goed onderwijs aan hun studenten aan te bieden. Ze maken verschillende keuzes. Eén school richt zich bijvoorbeeld op digitale vaardigheden en koopt ICT-middelen. De andere school kiest bijvoorbeeld voor professionele leraren voor gymnastiek of handvaardigheid.

Schoolbesturen leggen in het jaarverslag uit waar ze hun geld uitgeven. De onderwijsinspectie is de externe toezichthouder aan wie zij verantwoording afleggen. De Inspectie van het Onderwijs controleert elk jaar of een school het overheidsgeld correct besteedt. Ze beoordelen de kwaliteit van het onderwijs op scholen en andere onderwijsinstellingen. Als er een vermoeden bestaat dat scholen niet goed geld uitgeven, zal de inspectie een onderzoek instellen. Scholen zonder duidelijke risico's worden steekproefsgewijs door de inspectie onderzocht.

Ouderbijdrage

De ouderbijdrage is een vrijwillige financiële bijdrage van ouders aan de school van hun kind. Het schoolbestuur bepaalt de hoogte van deze bijdrage. Het schoolbestuur bepaalt ook waar de school de ouderbijdrage aan uitgeeft. De schoolparticipatieraad moet hiermee instemmen. Dit geldt niet voor het middelbaar beroepsonderwijs.

Scholen besteden de bijdrage meestal aan extra activiteiten buiten het reguliere curriculum. Bijvoorbeeld excursies en culturele activiteiten. Informatie over het bedrag en de uitgaven van de ouderbijdrage moet in de schoolgids staan. Basisscholen mogen geen kinderen meer uitsluiten van activiteiten die door de school worden georganiseerd. Zelfs als u de vrijwillige ouderbijdrage of de schoolkosten niet betaalt.

In het voortgezet onderwijs zijn er twee soorten bijdragen:

- Bijdragen voor verplichte schoolonderdelen: als de ouder deze niet betaalt, kan het kind hier gratis aan deelnemen. Een verplicht schoolonderdeel is elk onderdeel dat ook is opgenomen in de schoolgids bij het programma.
- Bijdragen voor niet-verplichte schoolonderdelen: de school kan het kind uitsluiten van een extra activiteit als ouders de ouderbijdrage niet betalen.

Voor ouders die de vrijwillige ouderbijdrage niet kunnen betalen, bestaat er in veel gevallen de mogelijkheid om in termijnen te betalen. Sommige scholen hebben een reductie systeem, maar dit is niet verplicht. Er is een stichting die ouders helpt die de ouderbijdrage echt niet kunnen betalen. Soms heeft de gemeente ook kansen om ouders financieel te helpen.

1.7 Financiën op voortijdig schoolverlaten

De regering ondersteunt de aanpak van voortijdig schoolverlaten met de volgende middelen:

1. Regionale aanpak (meer dan € 80 miljoen)

In elke regio zijn scholen en gemeenten het eens over de te nemen maatregelen. En hoe ze het beschikbare geld hiervoor gebruiken.

2. Resultaatafhankelijke financiering van scholen in het voortgezet onderwijs (meer dan € 17 miljoen)

Scholen die voortijdig schoolverlaten verminderen, krijgen extra geld. Hoeveel extra geld ze krijgen, hangt af van het percentage jongeren tot 23 jaar dat uitvalt. De overheid bepaalt de extra vergoeding op basis van bepaalde normen (streefpercentages). Zelfs als een school bijna het streefpercentage bereikt, kan de school extra geld krijgen.

3. Middelen bij voortijdig schoolverlaten als onderdeel van kwaliteitsafspraken in het mbo

Voorheen ontvingen MBO-scholen ook afzonderlijke resultaatafhankelijke financiering. Vanaf 2019 zullen deze middelen voor het MBO deel uitmaken van het totaal aan geld voor kwaliteitsvolle MBO-overeenkomsten. De MBO-scholen nemen in hun kwaliteitsplan ambities op over het aanpakken van voortijdig schoolverlaten. MBO's hebben ook jaarlijkse normen die zouden moeten helpen om het aantal voortijdige schoolverlaters te verminderen tot 20.000 in 2021.

2. Huidige stand van zaken

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van voortijdig schoolverlaten op nationaal niveau en ook voor de stad Rotterdam.

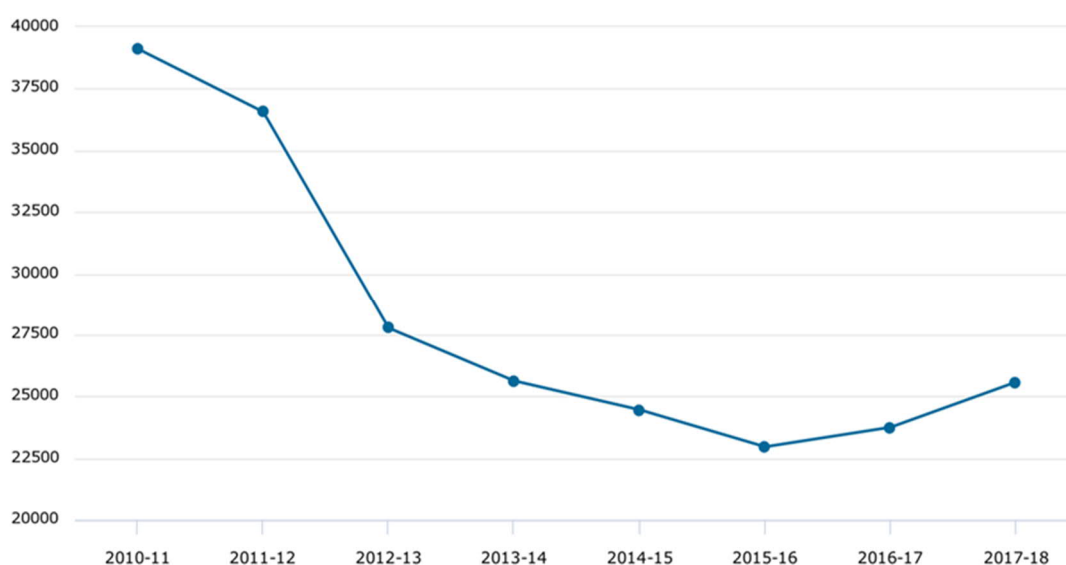
2.1 Voortijdig schoolverlaten in Nederland

In Nederland zijn voortijdige schoolverlaters jongeren tussen de 12 en 25 jaar die de school verlaten zonder startkwalificatie (mbo-2, havo of vwo). In het schooljaar 2017-2018 verlieten 25.574 studenten de school zonder diploma in Nederland. Nederland behoort tot de landen van de Europese Unie met de laagste uitvalpercentages met een percentage van 7,1%. In 2017 verliet 10,6% van de jongeren de school te vroeg in Europa.

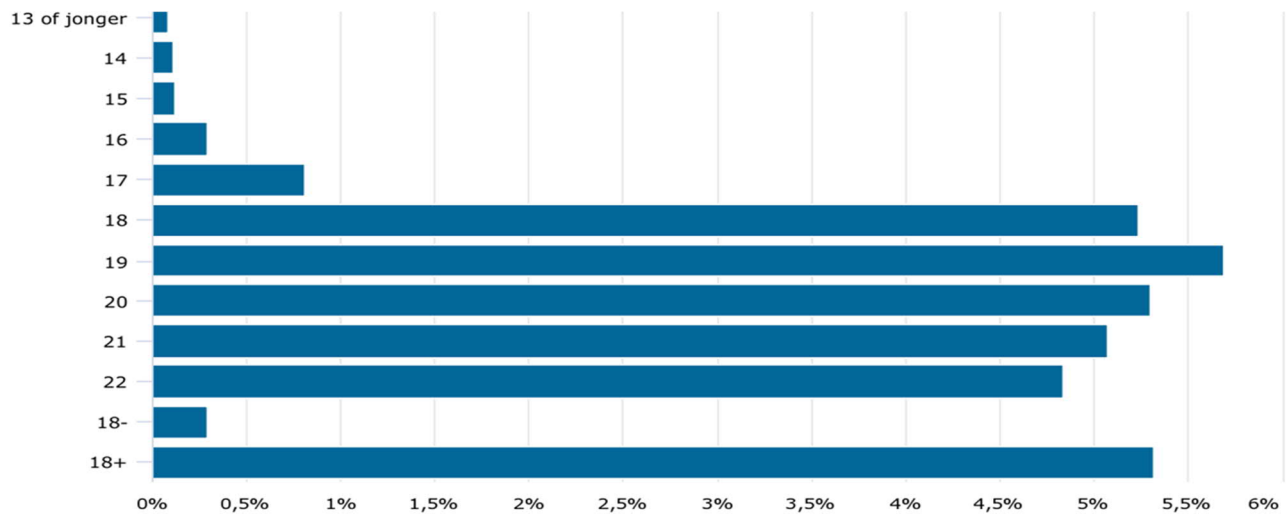
De Nederlandse overheid wil het aantal voortijdige schoolverlaters terugbrengen tot 20.000 in 2021. Het percentage voortijdige schoolverlaters dat jonger is dan 18 jaar is minder dan 1%, terwijl het percentage voortijdige schoolverlaters die 18 jaar of ouder zijn 4,9% is. Meer dan tweederde van de voortijdige schoolverlaters stopt met een mbo-school. Middelbare scholen hebben een uitval van 19% en vavo- scholen slechts 3%. De uitval voor HBO-studenten is 15%. MBO-studenten lopen 20% meer kans op voortijdig schoolverlaten, terwijl 12% van de havo-studenten voortijdig de school verlaat. Slechts 6% van de VWO-studenten stopt vroegtijdig.

Een grondige analyse is nodig om de onderliggende oorzaken van de stijging te kunnen identificeren, met name voor de stijging van het MBO. De toename van het voortgezet onderwijs lijkt grotendeels te worden verklaard door nieuwkomers die zijn gaan studeren. Deze groep heeft een grotere kans om af te vallen.

Tabel 1: aantal voortijdig schoolverlaters van 2010/2011 tot 2017/2018 (Dienst Uitvoering Onderwijs, DUO)

Tabel 2: percentage van voortijdig schoolverlaters naar leeftijd (DUO)

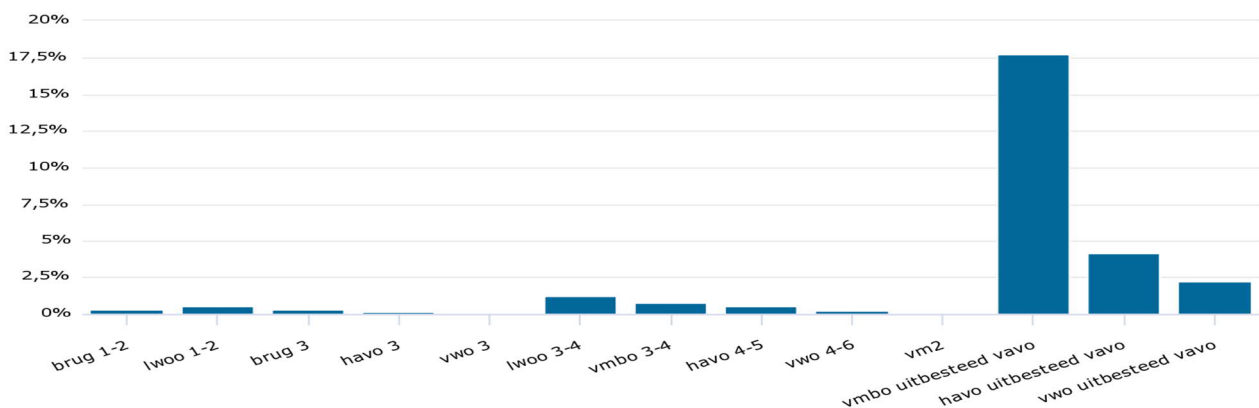

Elke school in Nederland is bevoegd om te beslissen welke maatregelen zij nemen om het aantal voortijdige schoolverlaters te minimaliseren. Het begeleiden van studenten in hun eerste jaar van de middelbare school, het ondersteunen van studenten bij hun keuze voor een baan en het registreren van studenten die spijbelen en het onderzoeken van de redenen van spijbelen in persoonlijke communicatie met de studenten zijn allemaal opties die regelmatig door scholen worden gebruikt. Elk opleidingsniveau heeft een respectievelijke drop-out benchmark en scholen met een drop-outpercentage onder de benchmark krijgen extra financiële middelen van de overheid.

De Nederlandse overheid wil het leerplichtonderwijs uitbreiden tot studenten die geen diploma (mbo-2, havo, vwo) hebben gekregen tot ze 21 jaar oud zijn. Rotterdam heeft zich aangemeld als pilootstad voor dit nieuwe beleid. Nu is het verplichte onderwijs in Nederland verplicht tot 18 jaar. Uitbreiding van het leerplichtonderwijs zou het mogelijk kunnen maken om het aantal voortijdig schoolverlaters in Nederland nog verder te verminderen en zo meer jongeren een kans te geven om te slagen op de arbeidsmarkt.

De uitval in het voortgezet onderwijs is al jaren laag. Samen met de gemeenten en andere partners hebben scholen de schooluitval verder verlaagd van (afgerond) 0,5% naar 0,4% van het aantal leerlingen.

Tabel 3: Voortijdig schoolverlaters in het voortgezet onderwijs naar type onderwijs 2017/2018 (DUO)

Sinds een aantal jaren wordt er meer aandacht besteed aan het risico van uitval van de overgang van VMBO naar MBO. Als gevolg hiervan vielen 7.717 jongeren af tijdens het overgangsjaar van VMBO naar MBO. Het jaar daarvoor waren er 8.078. In het mbo is de uitval gedaald van 5% van de studenten tot 4,6%, een daling van 8%. Niveau 1 heeft de minste studenten, maar heeft al jaren de hoogste uitval. Vorig jaar daalde de uitval tot 28,8%;

de grootste daling in jaren. De uitval in niveaus 3 en 4 is lager dan op de andere niveaus van het MBO, maar het aantal uitvallers is absoluut het hoogst. De uitval is ook minder snel gedaald dan op de andere niveaus.

De uitval bij 18- tot 23-jarigen is de afgelopen jaren sterk gedaald. Dit was ook het geval in 2018, met ongeveer 6%. De uitval onder studenten jonger dan 18 jaar is hetzelfde gebleven. Ondanks de aanzienlijke daling is de groep jongvolwassenen nog steeds goed voor de overgrote meerderheid van de dropouts: van de 22.948 dropouts zijn er ongeveer 20.000 18 jaar of ouder.

2.1 Voortijdig schoolverlaten in Rotterdam

Rotterdam is de stad met het grootste aantal voortijdige schoolverlaters in Nederland met een aantal van 1.367 studenten in 2016/2017. Een percentage van 3,14% (2016-2017) van de jeugd tussen 12-23 jaar verlaat school zonder diploma (DUO-OCW).

Tabel 4; Aantal voortijdig schoolverlaters (vsv) naar type scholing in schooljaar 2016/2017

Soort school	Aantal vsv	Rotterdam % vsv	National % vsv
VO	154	0,54 %	0,46 %
MBO	1213	8,07%	4,64 %
Total	1367	3,14%	1,75 %

In het schooljaar 2016-2017 is het percentage nieuwe uitvalpercentages voor mbo-deelnemers die in Rotterdam wonen iets lager dan in 2014-2015. De daling vindt voornamelijk plaats op niveau 1 en 2, terwijl een lichte toename kan worden waargenomen op niveau 3 en 4. Dit komt overeen met het nationale beeld.

Voortijdig Schoolverlaten van Rotterdamse mbo'ers naar niveau				
		2014/2015	Rotterdam 2015/2016	2016/2017
aantal deelnemers	totaal	15159	15299	15042
	mbo-1	843	711	704
	mbo-2	3529	3577	3192
	mbo-3	3523	3603	3391
	mbo-4	7264	7408	7755
aantal vsv'ers	totaal	1169	1192	1148
	mbo-1	273	221	197
	mbo-2	442	438	351
	mbo-3	184	190	203
	mbo-4	270	343	397
vsv-percentage	totaal	7,71%	7,79%	7,63%
	mbo-1	32,38%	31,08%	27,98%
	mbo-2	12,52%	12,24%	11,00%
	mbo-3	5,22%	5,27%	5,99%
	mbo-4	3,72%	4,63%	5,12%

Tabel 5. Voortijdig Schoolverlaten van Rotterdamse mbo'ers naar niveau; Bron: VSV-scanner, gewogen deelnemers instellingen.

	Nederland		G4		Rotterdam	
	n	%	n	%	n	%
Aandeel opstomers						
Opleidingsniveau ouders						
onbekend	4.843	12%	388	13%	139	18%
maximaal niveau mbo 1	2.928	12%	706	13%	238	14%
mbo 2 t/m vwo	6.447	12%	701	13%	262	14%
hoger onderwijs	10.151	13%	983	13%	290	17%

Tabel 7 aandeel opstomers naar opleidingsniveau ouders; Bron: SSB, bewerking Risbo/gemeente Rotterdam(OBI)

Uit de vorige tabel blijkt dat het percentage Rotterdamse kinderen dat overstapt in vergelijking met de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht, die we de G4 noemen) en de nationale cijfers over de hele linie hoger zijn, ongeacht het opleidingsniveau van de ouders. In de G4 en in heel Nederland is er vrijwel geen verschil in het aandeel opstomers als het opleidingsniveau van de ouders varieert.

	Nederland		G4		Rotterdam	
	n	%	n	%	n	%
Aandeel afstromers						
Opleidingsniveau ouders						
onbekend	8.074	20%	403	14%	124	16%
maximaal niveau mbo 1	5.119	21%	955	18%	349	21%
mbo 2 t/m vwo	11.718	21%	977	18%	384	21%
hoger onderwijs	9.738	13%	653	9%	209	12%

Tabel 8 aandeel afstromers naar opleidingsniveau ouders; Bron: SSB, bewerking Risbo/gemeente Rotterdam(OBI)

Het aandeel kinderen dat naar beneden gaat, is met name lager als de ouders een diploma hoger onderwijs hebben. Kinderen van ouders met een maximum van MBO 1 of een opleiding tot en met een VWO-diploma worden nagenoeg gelijk. Dit is op nationaal niveau in Rotterdam.

Verbetering van het leertraject van voortgezet onderwijs naar middelbaar beroepsonderwijs en hoger onderwijs is belangrijk voor de toekomst van de stad. Van de leerlingen in Rotterdam met een VMBO-KL diploma gaat een groter deel dan gemiddeld door naar een MBO-opleiding op hoger niveau 4. Studenten met een VMBO-GL / TL-grad in Rotterdam gaan iets vaker dan gemiddeld door in de vier grote steden en zetten hun loopbaan voort via MBO-niveau 4. De leerlingen met een havo- of vwo-diploma in Rotterdam kiezen ook vaker dan gemiddeld voor een vervolopleiding in de vier grote steden.

Hoofdstuk 3: Preventieve maatregelen

Om de risicofactoren te compenseren en te verminderen, zijn verschillende maatregelen genomen, zowel op scholen als in de gemeente. Ze worden hieronder vermeld. Eerst een beschrijving van de preventieve maatregelen om voortijdig schoolverlaten op nationaal niveau aan te pakken en verder een beschrijving van preventieve maatregelen op lokaal niveau in Rotterdam.

3.1 Preventieve maatregelen bij voortijdig schoolverlaten

Voortijdig schoolverlaten wordt gecombineerd met verschillende kind- en omgevingsfactoren die vaak al op jonge leeftijd tot problemen leiden. Interventies om voortijdig schoolverlaten te voorkomen kunnen daarom worden toegevoegd (Holter, N, 2010).

De interventies in dit hoofdstuk zijn niet alleen gericht op voortijdig schoolverlaten, maar reageren vooral op de risicofactoren die eraan voorafgaan. Bovendien zijn dit slechts preventieve interventies. De behoefte aan preventie blijkt uit het feit dat het voor voortijdige schoolverlaters moeilijk is om terug te keren naar school (Van der Steeg & Webbink, 2006).

In Nederland worden veel initiatieven op het gebied van voortijdig schoolverlaten genomen op regionaal niveau. Hiermee is de samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg gerealiseerd en is de samenwerking tussen scholen verbeterd. Er zijn ook meer mogelijkheden om een training op maat te volgen (Derriks, Voncken, van Tilborg & van Es, 2003).

De verschillende initiatieven hebben vaak een aantal thema's:

- Persoonlijke connectie.

De meeste interventies bestaan uit het organiseren van kleine groepsbijeenkomsten of het gebruik van mentoren om een band tussen de individuele student en de school te creëren. Dit maakt dat er een belangrijke risicofactor voor voortijdig schoolverlaten onmiddellijk aangepakt wordt.

- Studenten in contact brengen met een concreet toekomstperspectief.

Voortijdige schoolverlaters zien in het algemeen niet de meerwaarde van een schooldiploma. Door studenten in contact te brengen met verschillende banen of bijscholing leren ze deze waarde te zien.

- Ondersteuning en ontwikkeling van academische vaardigheden.

Veel studenten vallen af omdat ze altijd falen en daardoor het gevoel krijgen dat hun inspanningen voor niets zijn. Door hen specifieke studievaardigheden te leren en aandacht te besteden aan het curriculum, is de kans kleiner op voortijdig schoolverlaten.

- Betrekken van het gezin.

Het gezin speelt een belangrijke rol bij het al dan niet afmaken van school en heeft daarom aandacht nodig.

Er is gezegd dat de meest effectieve interventies voor de groep jongeren die het risico lopen voortijdig schoolverlaten te zijn:

1. Programma's die de schoolorganisatie en het klassenbeheer veranderen;
2. Cognitieve gedragstherapie gericht op het onderwijzen van zelfbeheersing en sociale competentie;
3. Mentorinterventies, mits goed gestructureerd en voortdurend begeleid
4. Cognitieve gedragstherapie gericht op het onderwijzen van zelfbeheersing en sociale competentie;
5. Mentorinterventies, mits goed gestructureerd en voortdurend begeleid

3.2 Preventieve maatregelen in Rotterdam

In de praktijk is het moeilijk om vroegtijdige schoolverlaters terug te laten keren naar school. Daarom zijn preventieve activiteiten succesvoller dan activiteiten die zijn gericht op leerlingen die al zijn gestopt. De voorkeur gaat uit naar een gezamenlijke preventieve aanpak, gericht op meerdere levensgebieden van de leerling. Om voortijdig schoolverlaten te voorkomen, moet u rekening houden met de risicofactoren en beschermende factoren bij het kind, in de thuissituatie, in de vriendengroep, op school en in de samenleving. Het is belangrijk dat

ouders, school en andere professionals (zoals een leerplichtambtenaar) samenwerken om negatieve invloeden van vrienden te voorkomen. In Rotterdam is gelijke kansen het hoofdthema binnen het onderwijsbeleid (Gelijke kansen voor elk talent, Gemeente Rotterdam). Om de gelijkheid van kansen te vergroten en daarmee ook voortijdig schoolverlaten te verminderen, zijn er verschillende meetinstrumenten die Rotterdam de komende jaren meet. De maatregelen, ook beschreven in het beleidsplan 'Gelijke kansen voor elk talent' (Rotterdam, 2018) zijn de volgende:

1. verbetering van de overgangen tussen schooltypen om de huidige verdeling tussen leerlingen te verminderen
2. oefenen en uitval verminderen; de kwaliteit en toegankelijkheid van scholen. Een hoogwaardig en gevarieerd aanbod van (pre) scholen in de stad zorgt ervoor dat alle leerlingen worden uitgedaagd om het beste uit zichzelf te halen en vermindert segregatie.
3. passende zorg en ondersteuning voor studenten die dit nodig hebben om succesvol te zijn in hun schoolloopbaan;
4. voldoende gekwalificeerde en goed uitgeruste leraren, schoolleiders en pedagogisch personeel;
5. een in Rotterdam gevestigde methode van democratisch burgerschap, omdat onderwijs de taak voelt om kinderen en jongvolwassenen te helpen veerkrachtige, verantwoordelijke burgers te worden die een waardevolle bijdrage leveren aan de Nederlandse samenleving;
6. het verband tussen onderwijs en de arbeidsmarkt om kinderen op te leiden voor de wereld van morgen;
7. ruimte voor talentontwikkeling van alle kinderen, te beginnen met de ontwikkeling van de dagprogrammering in de Childerenzone op Zuid.

Om deze maatregelen in de praktijk te nemen, worden hieronder enkele belangrijke interventies beschreven die op lokaal niveau worden genomen:

De transformatieve school

Een methode ontwikkeld door Iliass El Hadioui die de kloof tussen gedrags- en culturele verschillen op scholen, thuis en op straat in steden focust. Jongeren met een multiculturele achtergrond ondervinden vaak problemen met de verschillende gedragsverwachtingen die ze op school, thuis en op straat tegenkomen. De methode van transformatieve scholen ondersteunt leraren bij het ontwikkelen van de talenten van kwetsbare kinderen door voort te bouwen op hun individuele talenten met behulp van positieve bekrachtiging. Erkenning van de rijke en diverse culturele achtergronden van kwetsbare kinderen voor b.v. hun tweetaligheid helpt hen om zich gewaardeerd te voelen, wat op zijn beurt bijdraagt aan een groter schoolsucces. Studenten leren ook om te schakelen tussen de verschillende gedragspatronen die van hen thuis, op straat en op school worden verwacht, wat hun sociaal en cultureel kapitaal verhoogt en voorkomt dat ze worden onderworpen aan sociale uitsluiting. Een hecht netwerk van de schooladministratie, leraren en ouders is van vitaal belang voor het succes van de professionele implementatie van de wetenschappelijke methode van de "transformatieve school". Kennisuitwisseling rond de 'transformatieve school' is georganiseerd in het netwerk 'de transformatieve school'.

Het gymnasium Marnix in Rotterdam is een partnerschool in het project en heeft de methode van de transformatieve school al geïmplementeerd. De school biedt 6 jaar vwo-onderwijs aan. De leerlingenpopulatie bestaat uit intelligente, zeer intelligente en hoogbegaafde kinderen die allemaal verschillende behoeften hebben met betrekking tot hun opleiding. Het Marnix Gymnasium biedt speciale programma's voor hoogbegaafde kinderen, meestal bestaande uit het volgen van minder lessen en het verbeteren van hun individuele vaardigheden. Het is ook mogelijk om deel te nemen aan pre-universitaire programma's aan verschillende universiteiten. De kinderen van verschillende culturele achtergronden op de Marnix-school weerspiegelen de multiculturele bevolking van de stad Rotterdam (meer dan 160 nationaliteiten). De kinderen met multiculturele achtergronden verschillen van de Nederlandse leerlingen omdat ze verschillende culturele achtergronden en religies hebben. Deze situatie is een uitdaging omdat op school een gemeenschappelijke basis moet worden gevonden, zodat alle studenten op een optimale manier worden ondersteund. Leraren hebben veel didactische ervaring en kennis nodig om met verschillen in sociaal-economische, culturele achtergronden en vaardigheden om te gaan. Om de uitdagingen aan te gaan en de straatcultuur, die ook aanwezig is bij de remediëringsprogramma's van de school, werden geïntroduceerd. De programma's boden studenten extra hulp in het Nederlands en wiskunde. Vervolgens werden de ouders betrokken bij de educatieve vooruitgang van hun kinderen.

Na de introductie van deze studentenprogramma's erkende het Marnix Gymnasium dat de leraren ook ondersteuning nodig hadden om het leren in verschillende klassen voldoende te vergemakkelijken. Deze uitdagingen vormden de start van het project van de transformatieve school op het Marnix gymnasium. Aanvankelijk zal het project 3 jaar duren en de leraren helpen hun vaardigheden te verbeteren bij het ondersteunen van studenten die te maken hebben met sociale uitsluiting en de pijn die ermee gepaard gaat. Het helpen van de studenten bij het schakelen tussen verschillende waarden en gedragingen in verschillende sociale omgevingen heeft al geresulteerd in een beter schoolklimaat dat op zijn beurt resulteert in een verhoogde motivatie om te leren. Bovendien moedigen de leerkrachten de kinderen gestaag aan hun opleiding voort te zetten, wat resulteert in een verminderd aantal voortijdige schoolverlaters.

Naast een projectpartner voor de transformatieve school, startte het Marnix gymnasium 5 jaar geleden ook een Talentenklas. In deze klas krijgen studenten met het cognitieve vermogen om het Marnix-gymnasium te bezoeken, maar bepaalde vaardigheden missen om zonder hulp te slagen, elke week een middag extra les in het lezen en begrijpen van teksten en organisatorische vaardigheden. De betrokkenheid van de ouders is cruciaal voor het succes van de talentenklas en bestaat uit het coachen van hen voor 10 bijeenkomsten over de educatieve kwesties van hun kinderen en biedt de mogelijkheid om met experts te praten over uitdagingen. 90% van de kinderen die dit programma hebben gevolgd, slagen erin een beter schooladvies te krijgen.

Nu wil het Marnix-gymnasium zich richten op het versterken van het mentortraject voor zijn studenten. Vroeger bood de school eenmaal per week begeleiding aan, maar merkt dat dit niet voldoende is. In het kader van PACT wil de school een programma opzetten waarin universitaire studenten hun studenten begeleiden en zo hun studenten een nog meer geïntegreerd ondersteuningssysteem bieden om hen te helpen slagen, zowel op educatief als op persoonlijk niveau.

Begeleidingsprogramma's

Er bestaan in Nederland verschillende mentorprogramma's voor zowel kinderen als volwassenen, waarbij mentees worden ondersteund door een mentor als tutor voor schoolwerk, een gids bij loopbaanbeslissingen, voor sociaal-emotionele ondersteuning of voor algemene ondersteuning met betrekking tot functioneren in samenleving (Dekker, Van Straaten, & El Kaddouri, 2013). Het Oranje Fonds heeft bijvoorbeeld het project De Beste Maatjes- [The Best Buddies-] opgezet om bestaande en nieuwe mentorprogramma's te ondersteunen. Sommige van deze programma's zijn gericht op kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs, zoals School's Cool in Amsterdam dat is gericht op het ondersteunen van leerlingen in het basisonderwijs die een overstap hebben naar het voortgezet onderwijs (Vaessen & Van der Vegt, 2009).

Een grootschalig mentorprogramma in Rotterdam, Mentoren op Zuid genaamd, is een peer-to-peer mentorprogramma op school (d.w.z. individueel op mentoring door een studentmentor als een mentor op school) rolmodel) gericht op het begeleiden van leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs die op de zuidoever van Rotterdam wonen (Fabries et al., 2017). Een groot deel van deze leerlingen komt uit omgevingen met een lage sociaal-economische status (SES) en heeft een migrantenachtergrond (Cruel, Schneider, & Lelie, 2013). De leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs in dit project worden begeleid door studenten die zijn ingeschreven aan hogescholen in Rotterdam.

Mentoren op Zuid (MoZ) is een programma dat is ontwikkeld in samenwerking met de Stichting Studentmentoren Rotterdam. Deze stichting werkt op haar beurt samen met verschillende partners, zoals Hogeschool Rotterdam, scholen aan de zuidkant van Rotterdam en Stichting De Verre Bergen (Fabries et al., 2017). Scholen op de zuidoever van Rotterdam staan voor specifieke uitdagingen, zoals een relatief groot aantal leerlingen dat afhaakt. Veel van de kinderen missen een ondersteunende thuisomgeving als het gaat om het versterken van hun schoolcarrière, vaak vanwege lage SES en lage verwachtingen. Als gevolg hiervan hebben deze kinderen minder kans om deel te nemen aan het hoger onderwijs en hebben ze lagere ambities als het gaat om werk (Gregg, 2013, in Fabries et al., 2017).

MoZ is geïnspireerd door de kapitaaltheorie (Bourdieu, 1977; El Hadioui, 2011; Putnam, 2015). Van de vier soorten kapitaal die door Bourdieu (1977) worden genoemd, is sociaal en cultureel kapitaal belangrijk in onderwijs en mentorschap. Sociaal kapitaal verwijst naar hoe interacties (in sociale netwerken) de toegang tot kennis beïnvloeden. Cultureel kapitaal bevat kennis, vaardigheden en onderwijs. Deze twee soorten kapitaal zijn ongelijk verdeeld in de samenleving. Mensen met een lage SES-achtergrond hebben vanwege het lagere opleidingsniveau en banen op een lager niveau eerder minder sociaal en cultureel kapitaal. Bourdieu roept

daarom op tot een maatschappelijke verandering. Groepen met minder sociaal en cultureel kapitaal moeten hun positie kunnen versterken. Onderwijs en zijn emancipatieve plicht spelen een belangrijke rol in de voorgestelde verandering van Bourdieu. Dat wil zeggen dat onderwijs de positie van die kinderen die minder toegang hebben tot sociaal en cultureel kapitaal moet versterken, als gevolg van het opgroeien in minder bevoorrechte omgevingen (Bourdieu, 1977; Putnam, 2015).

El Hadioui (2011) vult de kapitaaltheorie van Bourdieu aan door een onderscheid te maken tussen drie verschillende culturen waarin kinderen leven, dat wil zeggen de straatcultuur, schoolcultuur en thuiscultuur. Volgens El Hadioui kan er een 'pedagogische mismatch' optreden tussen deze culturen, wat verwarring en afwijkend gedrag kan veroorzaken. El Hadioui stelt dat scholen zich bewust moeten zijn van de straat en de thuiscultuur die kinderen naar school brengen. Hij stelt een methode voor, The Transformative School, om leraren te helpen de kloof tussen thuis- en straatcultuur en schoolcultuur te overbruggen op een speelse en scholastische manier (El Hadioui, 2011). Het doel is om de 'pedagogische mismatch' te overwinnen en bovendien leerlingen met school te verbinden. Het mentorprogramma Mentoren op Zuid kan worden beschouwd als een middel om de 'pedagogische mismatch' van El Hadioui te overwinnen, en om basisschool- en middelbare schoolkinderen te empoweren in hun sociale en culturele hoofdstad. Vooral die leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs die opgroeien op de zuidoever van Rotterdam, een regio waar relatief veel lage SES-gezinnen wonen, kunnen baat hebben bij de begeleiding van studentmentor als rolmodel.

Het doel van MoZ is tweeledig. Ten eerste streeft MoZ, zoals hierboven vermeld, naar het vergroten van het sociaal en cultureel kapitaal van primaire en secundaire leerlingen op de zuidoever van Rotterdam en, als resultaat, het verbeteren van hun zelfeffectiviteit, welzijn en schoolresultaten (zoals minder uitval; Fabries) et al., 2017). Ten tweede wil MoZ de competentie van studentmentoren verbeteren, zoals metacognitie, probleemoplossing en communicatievaardigheden (Luigies, 2013, in Fabries et al., 2017). In het schooljaar 2015-2016 namen in totaal 740 studenten en 740 leerlingen deel aan het programma. Dit aantal is opgebruikt en zou in de daaropvolgende jaren moeten worden uitgegeven. Studenten die zijn ingeschreven aan hogescholen in Rotterdam en leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs worden gematcht op basis van, onder andere, persoonlijkheid en interesses. Alleen volledige klassen worden geselecteerd om deel te nemen aan het programma, om te voorkomen dat leerlingen zich gemarginaliseerd voelen. De mentoring is individueel gebaseerd, wat betekent dat elke leerling aan één student is gekoppeld. Het mentoring vindt wekelijks plaats op de school van de leerling in het basis- of voortgezet onderwijs. Na elke mentorsessie ontmoeten de universitaire leraar - ook verbonden aan MoZ - en de schoolleraar de studenten voor overleg (Fabries et al., 2017). Het uitgangspunt van de op school gebaseerde peer-to-peer mentoring van het MoZ-programma is de behoefte van de leerling. Mentoring kan gericht zijn op leervaardigheden en schoolwerk, op sociale ondersteuning of op loopbaanbegeleiding. Ook kunnen studentmentoren als rolmodel informatie verstrekken over het hoger onderwijs en kunnen zij hun sociale netwerken openstellen voor de leerlingen. Deze inspanningen zijn bedoeld om het sociaal en cultureel kapitaal van leerlingen in het basis- en voortgezet onderwijs te versterken, vooral met een lage SES-achtergrond.

Zorgleerling in beeld

De stad Rotterdam lanceerde het project 'Zorgleerling in beeld' samen met Koers VO, een netwerk van middelbare scholen en speciale scholen voor voortgezet onderwijs in de regio Rotterdam, om de overgang van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs te verbeteren voor studenten die speciale ondersteuning nodig hebben met hun opleiding en mogelijk geschikt voor beroepsopleiding of vmbo met leerwegondersteuning (lwoo). Gestandaardiseerd testen, het uitgeven van toelatingsbrieven voor het speciaal voortgezet onderwijs, en ervoor zorgen dat de scholen de zorg bieden die deze leerlingen nodig hebben behoren tot de taken van het netwerk. Bovendien is het netwerk verantwoordelijk voor het informeren van ouders over het kiezen van een middelbare school die past bij de behoeften van hun kinderen. Het uniforme test- en informatiesysteem helpt om de uitval van kinderen te verminderen, omdat zij individuele ondersteuning en onderwijs krijgen dat is afgestemd op hun respectieve behoeften.

Thuiszitters

'Thuiszitters' zijn kinderen in de leeftijd van 5-18 jaar die niet op een school zijn ingeschreven of die niet voor langere tijd naar school gaan. Deze afwezigheden zijn zonder vrijstelling van de Wet op het verplicht onderwijs of een vrijstelling van reguliere aanwezigheid. Als een kind thuisblijft, ondanks preventieve inspanningen, zal PPO Rotterdam oplossingen bedenken vanaf dag 1. Alle educatieve en ondersteunende opties worden onderzocht en, indien nodig wordt de thuiszitter besproken met de hogere schoolmanager of een bestuurslid van het betreffende schoolbestuur.

Een van de belangrijkste doelen van onderwijs op maat is het verminderen van het aantal minderjarigen dat thuis blijft. De vier grootste steden Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Rotterdam hebben concrete afspraken gemaakt om het aantal thuiszitters sterk te verminderen. Deze overeenkomsten zijn uiteengezet in het 'Thuiszitterspact', met voormalig kinderombudsman Marc Dullaert als ambassadeur en drijvende kracht van het pact. Het doel van het pact is ervoor te zorgen dat kinderen tegen 2020 niet langer dan 3 maanden thuisblijven. Snellere reacties van de gezondheidszorg, studentenvervoer en preventie zijn belangrijke aspecten van het pact. PPO Rotterdam streeft ernaar om het aantal thuiszitters terug te brengen naar nul. Ze werken samen met de gemeente Rotterdam, die verantwoordelijk is voor de zorgplicht. De gemeente streeft naar een vermindering van het aantal thuiszitters met 75% en streeft naar een vermindering van de duur van het wonen tot maximaal 6 weken. Om dit doel te bereiken is de Taskforce thuiszitters opgezet samen met de gemeente Rotterdam, Koers VO, de schoolbesturen en zorgaanbieders.

PPO Rotterdam werkt actief aan het voorkomen van thuiszitters. Daartoe heeft elke buurt een 'piramide van gezondheidszorg' die bedoeld is om te voorkomen dat leerlingen thuiszitter worden. Thuiszitten wordt in de meeste gevallen voorkomen door tijdig met de school en ouders in gesprek te gaan over gepaste onderwijsondersteuning en de kansen en bedreigingen met elkaar te bespreken. De preventieve activiteiten van onze schoolcontacten en betrokken ouders spelen een cruciale rol bij het voorkomen van thuiszitters. De PPO Rotterdam-programma's zorgen er ook voor dat een geschikte onderwijslocatie kan worden gerealiseerd voor bijna alle leerlingen. Het aantal thuiszitters in Rotterdam is relatief laag, maar elke thuiszitter is er één te veel. We willen alle thuiszitters in kaart brengen, inclusief de 4-jarigen. Alle kinderen verdienen een geschikte onderwijsomgeving, zelfs als ze nog niet verplicht zijn om naar school te gaan.

De voorschoolse sociale programma's, die worden gefinancierd door zowel PPO als de gemeente Rotterdam, zijn gericht op vroege detectie voor jonge kinderen en ondersteunen ouders met peuters bij het vinden van een geschikte onderwijsinstelling in Rotterdam.

Taakspel

Taakspel is een effectief universeel preventief interventieprogramma voor kinderen in groepen 3 tot 8 van het basisonderwijs. Het is een groepsgerichte methode waarbij leerlingen tijdens een reguliere les door middel van een game leren om zich beter aan de klassenregels te houden. Het geeft leraren de middelen om effectief met gedrag aan de slag te gaan. De interventie is gebaseerd op leertheoretische principes en benadrukt gewenst gedrag.

Het gebruik van Taakspel is gericht op het vergroten van taakgericht gedrag en daarmee het verminderen van regelbreukgedrag onder leerlingen en het bevorderen van een positief onderwijsklimaat.

Het uiteindelijke doel van Taakspel is om vroeg probleemgedrag bij kinderen in een vroeg stadium te verminderen en om te zetten in gewenst gedrag om mogelijke afwijkende gedragsontwikkeling te voorkomen.

Samen leren

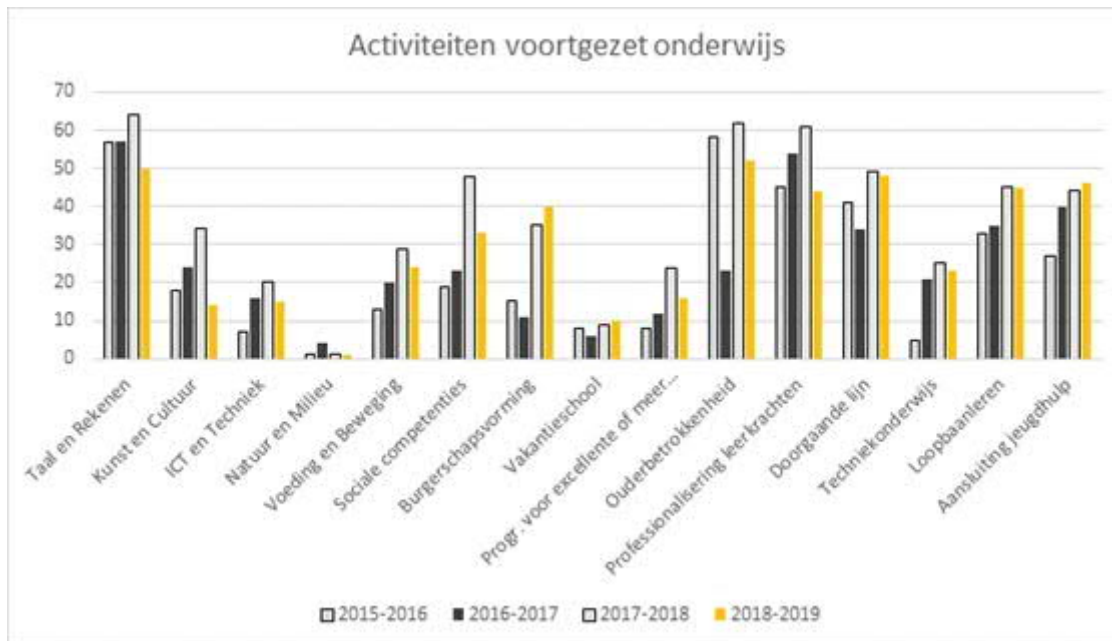
Samen leren richt zich op de ouders van deze kinderen. Door ouders te begeleiden in het tonen van educatief ondersteunend gedrag en hen opvoedingsvaardigheden aan te leren, zoals structuur bieden, grenzen stellen en positieve aandacht geven.

Samen leren is ontwikkeld voor en met deze doelgroep en is daarom gericht op ouders die nog niet volledig bedreven zijn in de Nederlandse taal, een laag opleidingsniveau, diverse culturele achtergronden, beperkte ruimte in huis en weinig financiële middelen. Beperkte vaardigheden op het gebied van onderwijs en stimulering van hun kinderen spelen hier ook een rol. Het doel van dit project is het verbeteren van de educatieve prestaties van kinderen die in Rotterdam Zuid wonen en in groepen zijn. Ouders kunnen zich via scholen aanmelden als de

schoolprestaties van kinderen achterblijven. Wanneer ouders dit zelf ontdekken en ondersteuning willen, kunnen ze zich ook registreren. Op basisscholen en met andere samenwerkingspartners (zoals buurthuizen) vindt werving op een toegankelijke manier plaats.

Activiteiten op school

Talent is heel divers; het is een uitzonderlijke vaardigheid van cognitieve, technische, sociale, artistieke, sportieve, digitale of andere aard. De uitdaging van het onderwijs is om het talent van elk kind te herkennen, ontwikkelen en benutten. Scholen kunnen leren aanvullende financiële middelen aanvragen bij de gemeente. Op basis van de schoolplannen is een inventarisatie gemaakt van de activiteiten waaraan scholen hun extra middelen gaan besteden. Gedeeltelijk vinden deze activiteiten plaats buiten het curriculum.

Afbeelding: schoolactiviteiten (staat van het onderwijs 2018)

Dit overzicht toont de activiteiten die zijn uitgevoerd en zijn gepland. Scholen kunnen het budget gebruiken voor meerdere activiteiten. Bovenstaand figuur toont de uitvoering van de activiteiten die worden betaald uit de budgetten voor schoolontwikkeling. Het aantal scholen dat de activiteiten in het lopende schooljaar uitvoert, wordt afgezet tegen het aantal scholen dat de activiteiten in voorgaande schooljaren heeft uitgevoerd.

Ouderlijke betrokkenheid

In het schooljaar 2018-2019 heeft Rotterdam 133 scholen met een medewerker ouderbetrokkenheid (afdeling Onderwijs, gemeente Rotterdam). Scholen gebruiken ouderbetrokkenheid om te worden ondersteund en gefaciliteerd bij het ontwerpen en implementeren van ouderbeleid, zoals het bevorderen van het educatieve ondersteuningsgedrag van ouders. Het beoogde resultaat is een gelijkwaardig educatief partnerschap tussen school en ouders, wat bijdraagt aan betere onderwijsresultaten.

Ouders 010

De organisatie Ouders010 geeft een stem aan ouders in het onderwijsbeleid van Rotterdam. Ouders hebben contact met schoolbesturen, beleidsmakers en de stad om het onderwijsbeleid te bespreken. Ouders010 biedt uitgenodigd en ook onuitgenodigd advies. Op het niveau van scholen hebben de ouders via de representatieve adviesraad en de gedeelde representatieve adviesraad (SRAB) invloed op het schoolbeleid. Een schoolbestuur met meer scholen moet een SRAB hebben. Op het niveau van het stedelijk onderwijsbeleid bespreekt de stichting Ouders010 het onderwijsbeleid met de vice-burgemeester, ambtenaren en schoolbesturen.

Actieve ouders organiseren regelmatig Ouders010-tafels op scholen, in vergadercentra in de buurt en bij hen thuis. Tijdens deze bijeenkomsten praten de ouders en maatschappelijk werkers over hun ervaringen met scholen

en hun kinderen, het onderwijsbeleid in Rotterdam en over hun ideeën voor onderwijsverbeteringen. Het dagelijks bestuur van Ouders010 verspreidt deze informatie tijdens hun vergaderingen met beleidsmedewerkers en de schoolbesturen.

Voortgangsgesprek

In lopende gesprekken de ontwikkeling van de leerling met betrekking tot hun ontwikkeling op school en thuis. Voortgangsgesprekken kunnen worden gezien als een alternatief voor de traditionele rapportgesprekken die zich richten op de leerontwikkeling, cijfers en gedrag van de leerlingen.

Interactieve ouderavonden

Enerzijds betreuren veel scholen de lage opkomst van ouders op ouderavonden. Aan de andere kant bekritisieren ouders vaak de lange en gecompliceerde lezingen die op deze avonden worden gehouden. Als alternatief kunnen zowel ouders als studenten op deze avonden een actievere rol krijgen. Hierdoor zullen de avonden voor alle betrokkenen meer voldoening schenken.

Informatiekaart

Onduidelijke communicatie met ouders creëert onnodige barrières. Met een informatiekaart geef je ouders de meest noodzakelijke informatie over school. Het mes snijdt beide kanten op, omdat het je ook dwingt om duidelijk te zijn over hoe ouders contact met je kunnen opnemen en om ouderactiviteiten tijdig en duidelijk te plannen.

Raadpleging laatste leerjaar

Het schooladvies heeft een grote impact op de toekomst van leerlingen. Het voeren van een adviesgesprek is daarom een belangrijke, maar soms moeilijke taak voor leraren in groep 8. Rosa Rodrigues ontwikkelde een richtlijn voor het voeren van adviesgesprekken in haar onderzoek, die leraren helpt om de laatste hand te leggen aan het advies.

Hoofdstuk 4: Speciale programma's om jongeren in achterstandswijken te ondersteunen

4.1 Nationale ondersteuningsprogramma's

De "Gelijke Kansen Alliance" is in 2016 in Nederland opgericht. Het is een nationaal overkoepelend initiatief dat regio's en gemeenten ondersteunt om alle Nederlandse kinderen en jongeren gelijk onderwijs te bieden, ongeacht hun sociaal - economische en etnische achtergrond. Het initiatief is tot stand gekomen omdat uit onderzoek is gebleken dat armere kinderen vaak minder succesvol zijn op school in Nederland. Het netwerk wil kennisuitwisseling ondersteunen en een nauwere band ondersteunen tussen de verschillende belanghebbenden die betrokken zijn bij het bieden van onderwijs en ondersteuning voor kinderen. Coördinatoren van de "Gelijke Kansen Alliance" bieden advies aan gemeenten met betrekking tot het vergroten van gelijke kansen voor kinderen en verbinden gemeenten en andere lokale belanghebbenden met elkaar. Vervolgens introduceert het platform verschillende initiatieven op hun website om verdere actie van andere gouvernementele en niet-gouvernementele actoren te inspireren. Daarnaast heeft het bondgenootschap ook beleidsafspraken gemaakt met betrekking tot het financieel ondersteunen van arme kinderen en het verbeteren van de mogelijkheden om naar een beter schoolniveau te gaan. Investerings in het onderwijs, zoals in leraren en eerstejaars klassen die de overgang van lager naar secundair onderwijs vergemakkelijken door studenten na dat jaar te laten beslissen welke vorm van hoger onderwijs ze willen kiezen. Bovendien werd het cultuuronderwijs op het middelbaar beroepsonderwijs verbeterd om alle studenten de mogelijkheid te bieden culturele activiteiten te ondernemen. Kinderen met een functiebeperking of handicap hebben meer hulp en ondersteuning nodig als ze het risico lopen de school te verlaten. Om deze groep kinderen effectievere hulp te bieden, werken de Nederlandse overheid, gemeenten, scholen, jeugdhulp en werkgevers samen in elke regio van Nederland en komen ze minstens één keer per jaar bijeen om hun aanpak te bespreken, evalueren en indien nodig te verbeteren met betrekking tot bijzonder kwetsbare jongeren en voortijdig schoolverlaten.

4.2 Lokale ondersteuningsprogramma's

Nationaal Programma Rotterdam Zuid (NPRZ)

De NPRZ integreert op gebieden gebaseerde en op mensen gebaseerde benaderingen voor sociale integratie. Het combineert fysieke, economische en sociale interventies en stelt bewoners in staat door hun toegang tot kansen op werk en onderwijs te verbeteren. Sinds de jaren zeventig hebben de stadsbesturen geprobeerd de problemen van sociale uitsluiting met enig succes aan te pakken. De mensen die van dit beleid profiteerden, verlieten het gebied rond de Zuidkant van de stad echter meestal om in aantrekkelijkere buurten te wonen. Ondertussen verhuisden andere sociaal kwetsbare mensen naar de goedkope leegstaande woningen, wat betekent dat de sociale problemen van het gebied blijven bestaan.

Deze situatie leidde tot het voorstellen van een geïntegreerde aanpak om de achteruitgang van het gebied te bestrijden. De NPRZ is ontwikkeld in samenwerking met de Nederlandse nationale overheid. In september 2011 heeft een groep van 17 stakeholders, waaronder de stad Rotterdam, de nationale overheid en de lokale bewonerscommissie, een overeenkomst getekend voor de regeneratie van het gebied. Deze focus ligt op de gebieden Feijenoord, Charlois en IJsselmonde in het zuiden van Rotterdam. Het principe van de NPRZ is dat school en werk de beste garanties zijn voor een beter leven.

Het initiatief is gericht op drie pijlers, waarbij op mensen gebaseerde en gebiedsgerichte benaderingen van stadsvernieuwing worden gecombineerd:

1. Talent mogelijk maken: hiermee kunnen jongeren op de Zuidelijke Jordaanoever hun talenten ontwikkelen door middel van onderwijs en opleiding, vakmanschap, levenslang leren en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten. Jongeren kunnen beter concurreren om de nieuwe banen die worden gecreëerd in hoogwaardige sectoren in de Rotterdamse haven, zoals logistiek en de petrochemische industrie.
2. Economie en arbeidsmarkt: deze pijler garandeert dat de bevolking van South Bank geschoold en opgeleid is om te voldoen aan de vraag naar arbeid in de hoogwaardige sectoren van de Rotterdamse

haven en de bijbehorende industrieën, evenals in de zorg- en medische sector en in de creatieve industrie. Deze activiteiten helpen ook bij het creëren van een inclusieve arbeidsmarkt voor mensen die op de South Bank wonen.

3. Huisvesting en fysieke infrastructuur: het doel is om de komende 20 jaar een derde van de woningvoorraad op de Zuidelijke Jordaanoever te herbouwen en / of te upgraden en de fysieke infrastructuur en de aantrekkelijkheid van de Zuidelijke Jordaanoever te verbeteren. Dit zal gebeuren in samenwerking met de sociale woningcorporaties - non-profitorganisaties die verantwoordelijk zijn voor de financiering, toewijzing en verstrekking van sociale woningbouw.

Children zone

Dit is een project dat de kansen voor kinderen tussen 0 en 14 jaar wil vergroten door zich te richten op hun families in zeven achtergestelde buurten in het zuiden van Rotterdam: Afrikaanderwijk, Bloemhof, Carnisse, Hillesluis, Feyenoord, Oud-Charlois en Tarwewijk. Ouders krijgen hulp bij het organiseren van het dagelijkse leven van hun gezin. Het is noodzakelijk om gezinnen zo vroeg mogelijk ondersteuning te bieden om grotere problemen te voorkomen. De ouders krijgen ondersteuning op basis van vijf kernconcepten: een prettig huis, comfortabel zijn met jezelf, een positieve toekomst voor je kind, controle over je financiële situatie en werken aan je toekomst. Een plan om de situatie thuis te verbeteren wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking met de ouder en zijn of haar wensen staan centraal in het plan. Individuele vaardigheden worden versterkt op gebieden waar een verbetering wenselijk is.

Harlem Children Zone principes:

De buurtteams zijn bekend met de bewoners en korte wachttijden zorgen ervoor dat ze toegankelijk zijn voor ouders. Elke school in de betreffende buurt is verbonden met een contactpersoon van het buurtteam. Dankzij deze nauwe verbindingen kan het buurtteam op de hoogte blijven en hulp bieden waar dit het meest nodig is. Vaak werken de buurtteams samen met HBO en universitaire studenten uit de sociale wetenschappen die stage lopen in de teams. Om ondersteuning van hoge kwaliteit in de wijken te garanderen, worden de studenten begeleid door supervisors en volgen een methode die speciaal voor deze situatie is ontwikkeld.

Dagprogrammering

In de context van NPRZ ontwikkelt de gemeente een coherent aanbod op het gebied van dagprogrammering in samenwerking met onderwijsinstellingen en andere partners, te beginnen in de childrenzone. Met onderwijs en partijen zoals naschoolse opvang, huiswerkbegeleiding, culturele organisaties, sport en bedrijven stimuleert de gemeente talentontwikkeling en betere onderwijsresultaten op die gebieden waar dit het meest nodig is.

Onderwijsoriëntatie en assistentie (LOB)

De stad Rotterdam en de regio hebben een grote vraag naar goed opgeleide mensen in de sectoren gezondheid, haven, gezondheidszorg, technologie en bouw. Om leerlingen te stimuleren om een diploma te ontvangen en om een goede baan te krijgen, is het noodzakelijk om studenten informatie te verstrekken die van toepassing is op hun situatie. Daarnaast zijn werkervaringen essentieel om hen te helpen een geïnformeerde keuze te maken met betrekking tot hun opleiding en functiekeuze. Talentportfolio's stellen studenten in staat om hun eigen profiel te

verbeteren: ze presenteren hun vaardigheden en voorkeuren om een opleiding te vinden die aansluit bij hun interesses.

Soms is interventie nodig als te veel studenten een opleiding willen kiezen die niet aansluit bij de huidige behoeften van de arbeidsmarkt. Een mogelijkheid om ervaring op te doen is om 'te proberen', waardoor studenten een studie of beroepsopleiding kunnen ervaren die hen een dag interesseert.

Geïnformeerde keuzes verkleinen de kans dat een student overstapt of stopt met een studie of beroepsopleiding. Om de kansen voor jongeren om een baan te vinden te vergroten, is het noodzakelijk om het aanbod voor ondersteunde functiekeuzes te vergroten. In Rotterdam-Zuid hebben jongeren de grootste kansen om werk te vinden in de haven, de technologiesector of de gezondheidssector. Daarom is het doel om het aantal studenten in deze sectoren te vergroten al sinds 2015 geïmplementeerd en blijft het in 2015 even relevant. Om deze reden worden de doelstellingen voor nieuwe registraties van het middelbaar beroepsonderwijs meegedeeld aan de middelbare schoolbesturen (BOOR, CVO, LMC) en STC). Elk jaar worden gegevens verzameld en geëvalueerd om te bepalen dat het beleidsplan nog steeds effectief is (zie <http://www.gaanvooreenbaan.nu> voor meer informatie).

Keuzes met betrekking tot welke school te bezoeken, beïnvloeden de opleidingsmogelijkheden op een later tijdstip. Een student die een student op het middelbaar beroepsonderwijs maakt, kan bijvoorbeeld voorkomen dat de student bepaalde middelbaar beroepsonderwijs kiest. Het is daarom van vitaal belang om studenten en hun ouders te ondersteunen bij hun voorbereiding op het kiezen van hun educatieve pad op alle kritieke momenten waarop keuzes moeten worden gemaakt. Op de intakemomenten op scholen voor middelbaar beroepsonderwijs worden studenten uitgenodigd voor een gesprek om hun bewustzijn en betrokkenheid bij hun schoolkeuze te vergroten door de loopbaankeuzes te benadrukken die de student met de door hen gekozen studie kan maken.

Hoofdstuk 5: Overzicht van twee scholen

The Kameleon - een overzicht

De Kameleon biedt basisonderwijs aan de zuidoever van de stad Rotterdam. Naast de normale basisklassen heeft de school klassen voor nieuwkomers. De Kameleon is een openbare school en wordt door de staat gefinancierd. De school heeft 480 leerlingen en 40fte leraren.

Met betrekking tot preventieve en curatieve maatregelen bij voortijdig schoolverlaten nemen de leraren contact op met de ouders als de student regelmatig lessen mist. De schooldirecteur wordt gecontacteerd als deze maatregel niet zou helpen. Als de leerling 16 uur in 4 weken mist zonder een formele kennisgeving (Kennisgeving Ongeoorloofd verzuim) zal worden gemeld. Als kinderen vaak met ziekteverlof zijn, zal de school contact leggen met de ouders en een afspraak beleggen. De richtlijnen voor de afspraak zijn gebaseerd op de waarde van BOOR - actieve pluraliteit, wat betekent dat we elkaar respecteren. Dit betekent dat de Kameleon de ouders laat zien dat ze worden gewaardeerd en gerespecteerd, terwijl ze tegelijkertijd worden geïnformeerd over onze verwachtingen met betrekking tot een soepel onderwijs- en ontwikkelingspad van hun kinderen. Wanneer de school vermoedt dat de kinderen ziek zijn zonder ziek te zijn, zullen ze de leerling thuis bezoeken of als het kind zonder kennisgeving op school ontbreekt en bekend is dat het kind een problematische gezinssituatie heeft, zullen ze het kind ook thuis bezoeken .

Er zijn verschillende educatieve maatregelen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. De Kameleon waardeert het onderwijsklimaat zeer, wat ervoor zorgt dat hun leerlingen en hun ouders zich gewaardeerd voelen. Kinderen die moeilijkheden op school ervaren, worden door hun gedragspecialist begeleid tijdens Samentijd-bijeenkomsten. Deze bijeenkomsten kunnen ook worden gehouden met leraren die vragen hebben die verband houden met hun pedagogische methoden. Ze betrekken hun leerlingen actief bij hun eigen leerproces. Als gevolg hiervan nemen kinderen verantwoordelijkheid voor hun educatieve ontwikkeling. Als school is de Kameleon zeer attent op de educatieve behoeften van hun leerlingen en biedt interne ondersteuning. Als deze ondersteuning niet voldoende is, vragen ze om hulp in het netwerk 'PPO Rotterdam' om ondersteuning te vinden die past bij de behoeften van de leerling.

De school werkt samen met een schoolbeleidsmedewerker en de buurtteams om ouders te helpen bij het bieden van educatieve ondersteuning aan hun kinderen. Ze geven studenten advies in klas 7 en 8 door gebruik te maken van een zeer zorgvuldige en gedetailleerde methode. Klasdocenten, de coördinator voor de oudste kinderen en de directeur bespreken elke student afzonderlijk om het meest geschikte advies voor het voortgezet onderwijs te geven. Vanaf het volgende schooljaar betrekken ze zowel de leerlingen als de ouders bij het vooradvies, door hen vergaderingen voor feedback aan te bieden. De school voert gesprekken met de middelbare scholen om een soepele overgang te garanderen. Activiteiten in het netwerk van loopbaan- en middelbare schooloriëntatie worden aangeboden. Op deze manier kunnen kinderen adequate en weloverwogen keuzes maken met betrekking tot hun opleiding.

Marnix Gymnasium Rotterdam - een overzicht

Marnix Gymnasium Rotterdam biedt exclusief voortgezet onderwijs op het hoogste niveau in een wijk dicht bij het centrum van Rotterdam. Dit kleinschalige VWO-onderwijs duurt 6 jaar. Een gymnasium verschilt van een andere vorm van vwo (atheneum), omdat onderwijs in het Latijn en de Griekse taal en cultuur verplicht is. Het Marnix Gymnasium is een protestantse christelijke school, maar staat tegenwoordig open voor alle religies en ethische achtergronden. Hoewel Marnix Gymnasium geen openbare school is, wordt het door de staat gefinancierd en moet het daarom voldoen aan de kwaliteitseisen van het ministerie van Onderwijs. Het Marnix gymnasium is alleen toegankelijk voor leerlingen die van hun basisschool advies hebben gekregen voor dit opleidingsniveau. De school heeft 601 studenten en 52 leraren. Daarnaast is er ondersteunend personeel en management. Vooral studenten en ouders roemen de goede en veilige sfeer.

Voor onderwijs op zo'n hoog niveau moeten de leerlingen verschillende lessen volgen. In klas 1, 2 en 3 volgen studenten lessen in het Nederlands, Engels, Frans, Duits, Latijn, Grieks, geschiedenis, economie, ethiek, aardrijkskunde, kunst, biologie, wiskunde, natuurkunde, scheikunde en lichamelijke opvoeding. Naast deze

vakken besteedt een klas een uur per week met hun mentor. In deze lessen ligt de nadruk op het verbeteren van het sociale welzijn van leerlingen en het uitrusten van leerlingen met effectieve leerstrategieën. Daarnaast brachten de leerlingen tijd door met hun mentor om toekomstige studie- en carrièremogelijkheden te verkennen. In klas 4, 5 en 6 kiezen leerlingen een 'profiel' waarin ze hun eindexamen afleggen en lessen volgen die specifiek zijn voor het gegeven profiel. Leerlingen kunnen kiezen uit 4 profielen: cultuur & maatschappij, economie & maatschappij, natuur & technologie en natuur & gezondheid. Nederlands, Engels en wiskunde zijn verplicht voor alle leerlingen. Aan het einde van klas 6 moeten leerlingen slagen voor een nationaal examen. Aan het einde van elk jaar worden leerlingen met voldoende resultaten gepromoveerd naar het volgende leerjaar, als ze onvoldoende scores dan moeten ze het schooljaar nogmaals volgen.

Naast het verplichte curriculum is er een breed scala aan buitenschoolse cursussen die een leerling kan kiezen, bijvoorbeeld Spaans, Chinees, Cambridge-certificaat, excursies, poëzie, debat, wetenschapsprojecten, honoursprogramma, Olympiades, mierenstudentenvakbonden.

Betreffende voortijdig schoolverlaten), geeft de onderstaande tabel het percentage leerlingen weer dat de afgelopen 5 jaar is gepromoveerd naar het volgende leerjaar. In 2016-2017 verliet minder dan 3% van de leerlingen de school om hun opleiding op een lager niveau voort te zetten (havo). 4,4% van de totale leerlingenpopulatie verliet de school om het onderwijs op een gelijk niveau voort te zetten (pre-universitair onderwijs, atheneum).

schooljaar	2016-17	2015-16	2014-15	2013-14	2012-13
Klas 1	88	87	90	90	96
Klas 2	87	91	83	79	90
Klas 3	91	92	83	91	94
Klas 4	90	85	80	83	90
Klas 5	83	83	77	63	90
Klas 6	98	99	96	83	80

percentage leerlingen dat is overgegaan naar de volgende klas in de afgelopen 5 jaar.

Referenties

- Bourdieu, P. (1977). Outline of a theory of practice. Cambridge: University Press.
- Crul, M., Schneider, J., & Lelie, F. (2013). Superdiversiteit. Amsterdam: VU University Press.
- Dekker, F., Van Straaten, R., & El Kaddouri, I. (2013). Maatjes gezocht. de impact van maatjeswerk en de campagne van het oranje fonds. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut. Retrieved from http://www.verwey-jonker.nl/doc/participatie/Maatjes-gezocht_3867_web.pdf
- Eimers, T., M. Derriks, E. Voncken, L. van Tilborg en W. van Es (2003) Kans van slagen. Een verdiepende studie naar rendement van vsv-trajecten en begeleidingsmodellen, Utrecht: Sardes
- El Hadioui, I. (2011). Hoe de straat de school binnendringt. Amsterdam: Van Gennep.
- Fabries, N. et al. (2017). Mentoren op Zuid. Methodiekbeschrijving. Rotterdam: Oberon.
- Gemeente Rotterdam (2018) Gelijke kansen voor elk talent. Onderwijsbeleid 2019-2022. Rotterdam
- Gregg, N. (2013). Adults with learning disabilities. In H.L. Swanson, K.R. Harris, & S. Graham (Eds.), Handbook op learning disabilities (2nd ed.). New York: The Guilford Press.
- Holter, N. , Bruinsma, W. (2010)Wat werkt bij het voorkomen van voortijdig schoolverlaten Utrecht: NJI
- <https://koersvo.nl>
- <https://www.pporotterdam.nl/werkwijze/thuiszitters/>
- Luigies, E. (2013). De studentmentor. Hoofddorp: Stichting Kenniscentrum PAL.
- Ministry of education, culture and science (2018) RMC factsheet regio Rijnmond. Retrieved from https://duo.nl/open_onderwijsdata/images/regio-029-rijnmond-2016-2017.pdf
- Putnam, R. (2015). Our kids: The American dream in crisis. New York: Simon Schuster.
- Staat van het onderwijs 2018 (2018) Gemeente Rotterdam
- Steeg, M., & Webbink, D. (2006). Voortijdig schoolverlaten in Nederland: Omvang, beleid en resultaten. Den Haag: Centraal Planbureau
- "Transforming Rotterdam's South Bank: An area based approach to active inclusion – Summary report", Eurocities 2012
- Vaessen, K., & Van der Vegt, A. (2009). Effecten van Scool's cool op de middellange termijn. Sardes.